

SÖYLEŞİ

Sercan Çağlarca-Kanat ile Tayga Üzerine

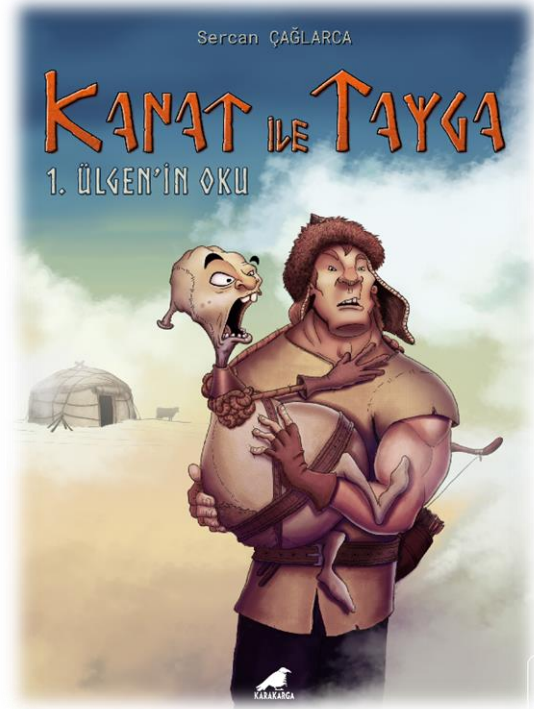
(Sercan Çağlarca, *Kanat ile Tayga-1: Ülgen'in Oku*, İstanbul: Kara Karga Yayınevi, 2025)

Yazmaya, çizmeye ve tarihe olan ilginiz nasıl başladı? Kanat ile Tayga'yı yazmaya nasıl karar verdiniz?

Yazmaya ve çizmeye olan ilgim çocukluğumdan geliyor; bunda dedemin etkisi çok büyük. Dedem Sadettin Çağlarca, Cum

huriyet'in yurt dışına gönderdiği ressamlardan biriydi. Uzun yıllar Londra, İtalya ve Paris gibi Avrupa'nın sanat açısından önde gelen şehirlerinde yaşadı. Türkiye'ye döndükten sonra resim öğretmenliği yaptı, çok sayıda sergi açtı ve kitaplar yazdı. Alanında ilk yerli kaynaklardan sayılan, toplam sekiz kitabı bulunan bir isimdi.

Tarihle bağım ise ortaokul yıllarında, Anadolu Lisesi'nde okurken başladı. O dönem Anadolu liselerine ilkokuldan sonra giriliyordu. Cem Kanıgür hocam, tarihe bakışımı tamamen değiştiren kişidir. Onun derslerinde ilk kez tarihin gerçekten “beyin açan” tarafını fark ettim. Sadece olayları anlatmazdı; dönemin kültürel arka planını da ele alır, savaşların ve anlaşmaların kitaplarda yazan görünen gerekçelerinin ötesinde, hükümdarların aslında neyi amaçlamış olabileceğini tartışırdı.

Hiç unutmam, bir gün ders anlatırken bir referans vermek için bir kitap istemişti. Benim kitabımı alınca, baktığı sayfada kitabın içinde Osman

Hamdi'nin *Silah Tacirleri* tablosundaki iki figüre konuşma balonları çizip saçma bir diyalog yazdığımı fark edince, şakayla karışık biraz kızmıştı.

Kanat ile Tayga macerası ise çok basit bir soruyla başladı. Kendime, “Nasıl bir çizgi roman olsa okumak isterdim?” diye sordum. Sonra şunu fark ettim: Türk mitolojisini merkeze alan, *Asteriks* ya da *Avatar: Son Havabükücü* kadar keyifli, maceralı bir çizgi romanımız yoktu ve bu eksiklik içimde bir ukde olarak duruyordu. Ardından kendime iki soru sordum: “Ben yapmazsam kim yapacak?” ve “Şimdi değilse ne zaman?” Cevaplar da çok net olunca, bir dakika beklemeden araştırmalara başladım.

Yazarken özellikle keyif aldığınız bir bölüm var mı?

Evet, Attila ve Bleda'nın diyalogları. Tarihten de pek iyi anlaşılmadıklarını bildiğimiz bu iki liderin atışmaları beni yazarken çok eğlendirdi. Attila savaşı seven, savaş için stratejik bahaneler arayan bir liderken Bleda devlet yönetiminde daha temkinli bir yol izlemeyi tercih ediyor. Bunu özellikle mizahi bir perspektiften ele aldığınızda ortaya aşırı komik diyaloglar çıkıyor. Biz de iki erkek kardeş olduğumuz için aklıma büyürken ağabeyimle ettiğimiz saçma sapan kavgalar da geldikçe bir de ona gülüyorum.

Kanat ile Tayga M.S. 434 yılına, Hun Kağanlığı'nın en kritik döneminde, Rua'nın öldüğü, Attila ve Bleda'nın tahta geçtiği dönemde geçiyor. Tarih kitaplarında genellikle savaşlar ve antlaşmalar üzerinden anlatılan bu dönemi, Kanat ve Tayga gibi iki karakterin gözünden aktarıyorsunuz. Bu durum tarih anlatısını sizce nasıl etkiliyor?

Tarih, okullarda bize çoğu zaman fetihler üzerinden, ezberletilen tarihlerle anlamsızlaştırılmış bir alana dönüştürülüyor. Bu, günümüzde genellikle geri kalmış toplumların yaptığı bir şey: Eskiye bakıp “vay arkadaş, ne büyük milletiz” diyebilmek için. Kısa vadede insanların psikolojisini düzeltiyor gibi görünse de, uzun vadede sığ, tarihten ders çıkaramayan, geleceği şekillendiremeyen bilinçler üretiyor.

Tarihi sadece kağanların ya da generallerin gözünden okuduğumuzda, o dönemin ruhunu da kaçırıyoruz. Tarihi bu şekilde sevdiremeyiz; yalnızca geçmişle böbürlenene, gelenekçi bir zihniyet üretmiş oluruz. Game of Thrones gibi kurmaca bir evreni gözümüzü kırpmadan izlerken, ders kitabı olsa okunmayacak kadar sıkıcı bir konuyu bu kadar ilgiyle takip edebilmemizin nedeni de tam olarak bu.

Bu yüzden Attila ve Bleda gibi devasa figürleri hikâyenin merkezine koymadım; onları arka planda, dönemin siyasal çerçevesini kuran unsurlar olarak konumlandırırdım. Bunu da mizahı kullanarak, daha eğlenceli ve akıcı bir şekilde anlatmaya çalıştım. Tarihsel olarak bildiğimiz Attila'nın hırslı, Bleda'nın ise daha temkinli yapısını, aralarındaki mizahi çatışmanın temelini oluşturacak şekilde kullandım.

Ancak okurun bu dünyaya girebilmesi için “bizden” birilerine ihtiyacı var. Kanat, o dönemin “isimsiz” halkını temsil ediyor; her Hunlu gibi savaşçı olarak doğmuş olmasına rağmen, büyürken başına gelenlerden dolayı savaşmak istemeyen, hayatta kalmaya çalışan, kaygılı bir çoban. Tayga ise tanrıların bir hatası sonucu ortaya çıkmış, konuşan bir kırmızı tulumu olarak, çoğu zaman içimize attığımız şeyleri pat pat söyleyen bir karakter.

Bu ikili, Attila'nın büyük siyasal hamlelerinin gölgesinde savrulurken, okur hem dönemin çadır yaşamına, kırmızı yapımına, ritüellerine tanık oluyor hem de tarihin sıradan insanı nasıl etkilediğini görüyor. Amacım, tarihi didaktik bir ders olmaktan çıkarıp, yaşayan ve nefes alan eğlenceli bir arka plana dönüştürmek.

Kitabınızda bozkır hayatını çok güzel gösteriyorsunuz. Hunların göçebe yaşamı ve günlük hayat tasvirleri insanı hemen içine alıyor. Bunu nasıl sağladığınız?

Amacım fonu sadece “güzel görünen çizimler” olarak kullanmak değildi; her objenin tarihsel bir karşılığı olmasını istedim.

Bozkır insanların kullandığı kaplar, kepçeler, kaşıklar, bakır kazanlar, kırmızı tulumları, keçe desenleri... Bunların tamamını kurganlardan çıkan gerçek buluntuları inceleyerek çizdim. Özellikle Altay kurganlarında bulunan eyer

süsleri, oyulmuş yüz figürleri, madalyonlar ve koşum takımlarındaki desenler de çizimlerde birebir referans olarak kullandığım unsurlar oldu.

Aynı şekilde yurttan yaşayan bir Hun ailesinin düzenini, eşya yerleşimlerini ve sembolik objelerini ya da şamanların “manyak” diye bilinen kıyafetlerini de hep fotoğraflardan çalıştım.

Araştırmalarımı yaparken özellikle bir detay beni çok etkiledi. Bugün çoğu insan çobanları yürüyerek hayal eder; ama gördüğüm siyah-beyaz bir fotoğrafta, Orta Asya bozkırında çobanların sürülerini at sırtında götüğünü fark ettim. Bu küçük gibi görünen ayrıntı bile kültürün doğayla ve hayvanlarla kurduğu bağı çok güçlü bir şekilde anlatıyor. Bu yüzden Kanat ile Tayga’nın yolculuğu boyunca atlar arka planda olmasına rağmen, bu at kültürü çok belirgin.

At tabii sadece bir ulaşım aracı değil; insanla ruhani bağı olan bir varlık. Aynı *Avatar* filminde bu mavi uzun ırkın binekleriyle kurduğu bağ gibi. Orada bu bağı resmen, fizikselleştirerek çok etkileyici bir biçimde anlatmışlar.

At kuyruğunu örmek Türklerde hem pratik hem de mistik bir anlam taşıyor. Kuyruk, atın ruhuyla bağlantılı ve onu kötü ruhlardan koruyan bir özellik görevi görüyor. Nasıl kendi saçlarını uzatıp örüyorlarsa, atlarının kuyruklarını da aynı şekilde örüyorlar.

Kanat ile Tayga’nın ilk kitabı Ülgen’in oku Türk mitolojisine giriş niteliğinde. Serinin devamında Türklerin Kadim inanç sistemi Tengrizme dair başka hangi unsurlarla karşılaşacağız?

İlk kitap bir girişti. Serinin devamında Hunların sadece inançlarını değil, doğayla kurdukları o derin ilişkiyi, "Animist" dünya görüşünü daha sert sınavlarla test edeceğiz. Örneğin; kahramanlarımız al karısıyla, karabasanla, tepegözlerle, it-baraklarla karşılaşacaklar.

Ayrıca Türk mitolojisinin o meşhur "dikotomik" yapısını, yani iyi ve kötünün dengesini işleyeceğim. İyilik Tanrısı Ülgen ile Kötülük Tanrısı Erlik’in aslında birbirini tamamlayan, evrenin dengesi için bozulmaması gereken, gerekli iki güç olduğunu göreceğiz. Hatta işin içine adım adım ilk kitapta görmediğimiz

tanrılar da girecek. Hikaye ilerledikçe Ulu kayın’a, Yeraltı dünyasına, kutup yıldızına dair bölümler de kurgunun parçası olacak. Okur, sadece bir macera değil, sembollerle dolu bir kültürel yolculuğa çıkacak.

Kitabınızı okurken Türk mitolojisine dair ciddi bir araştırma sürecinden geçtiğiniz hissediliyor. Metin içine serpiştirdiğiniz ilginç detaylar, okurda bu konuları daha derinlemesine öğrenme isteği uyandırıyor. Kaynak tarama ve araştırma süreciniz nasıl ilerledi?

Kesinlikle en zorlu süreç buydu. Abdülkadir İnan, Bahaeddin Ögel gibi kıymetli hocaların eserlerini tararken şunu görüyorsunuz: Ortak bir terminoloji yok. Bizden bir Homeros çıkıp bütünleştirmemiş. Bunun en büyük sebebi kitabın son sözünde de belirttiğim gibi Türklerin göçmen kimliği gerekçesiyle çok farklı coğrafyalarda farklı yüzyıllarda, farklı devletler kurarak, komşularıyla etkileşime açık yaşamış olmaları.

Bazı dönemlerde bazı Türk toplumları "Yaşam Ağacı" derken, bazıları ‘Dünya Ağacı’, “Bay Terek”, bazıları "Ulu Kayın" demiş. Bunun dışında, bunların yaptıkları iş bakımından da bir takım farklılıkları var tabii ama, şaman yerine bazıları “yağrancı”, bazıları “baksı”, bazıları “otacı”, bazıları “kam” demiş. Umay Ana’nın özelliklerini bazen "Yayuçi" isminde başka bir tanrıçada görüyorsunuz. Bay Ülgen’in ya da Erlik Han’ın oğullarının ya da kızlarının hepsinin isimlerini tutarlı bir şekilde bulamıyorsunuz.

Tutarlı bir anlatı oluşturabilmek için çok yoğun okumalar yaptım. Uzun bir süre, “Bunu bir yerde görmüştüm, acaba aynı figür mü?”, “Bu tanrı başka kaynaklarda geçmiyor ama görevleri çok benziyor”, ya da “Burada tanrı gibi anlatılmış ama bu aslında atalar kültürüne ait, tarihsel bir figür olabilir” gibi fark ediş anlarıyla geçti.

Elbette akademik bir tez yazmadığım için, en doğruyu ararken aynı zamanda anlatının akışına ve kurduğum evrenin iç tutarlılığına uyacak olan versiyonu da seçmiş bulundum ve kendi iç kanonumu oluşturdum. Bazen de

kaynaklarda kıyıda köşede kalmış ama karakteristiği çok güçlü figürleri özellikle öne çıkardım.

Örneğin Suyla Han, her kaynakta geçmez; ancak geçtiği metinlerde iki dilli, kekeme ya da at gözlü bir kartal olarak tasvir edilir. Kekeme bir tanrı fikri o kadar eşsiz ve dramatik açıdan o kadar kullanışlı ki böyle bir özelliği olan bir tanrıyı hikâyeye dahil etmemek imkansızdı. Zaten mitolojimiz o kadar ilginç, o kadar zengin ve kapsayıcı ki, yaratıcı olmak için ekstra bir çaba göstermenize gerek bile kalmıyor.

Kitabınızda “Tin” yerine özellikle “Kut” kavramını kullanıyorsunuz. Oysa günümüzde Tin daha çok “ruh” anlamında bilinen bir Türkçe kelime. Kut ise genellikle kağanlarla ilişkilendiriliyor. Yoksa Tayga ilerde Hun Kağanı mı olacak?

Haha, belki de... Kim bilir? Bu konuda spoiler vermek istemem. Şöyle anlatayım: Bugünkü düşünce dünyamızda, herkesin eşit doğduğu ve çalıştıkça başarıya ulaştığı fikri çok merkezi bir yerde duruyor. Ancak eski Türk düşüncesinde bu anlayış o kadar baskın değil. Orada, doğuştan gelen bir üstünlük ya da farklılık fikri var. Göktürk Yazıtları’nda da açıkça görüyoruz; Tanrı kılmadıkça kişilerin yetenekli ya da “iyi” olamayacağı ifade ediliyor. Yani bazı özellikler sonradan kazanılmıyor; doğuşla geliyor ve o kişiye bir tür “yetki belgesi” veriyor. Kağanlık da bunun en görünür örneklerinden biri.

Tin kavramı daha çok ruh anlamına geliyor ve bugün daha çok felsefi metinlerde karşımıza çıkıyor. “Hegel’in tinsel fenomenleri...” gibi mesela. Kut ise hem ruhu kapsayan hem de “yaşam gücü”, talih ve bereket gibi anlamlar taşıyan çok daha geniş bir kavram. Günlük dilimizde hâlâ “kutlu olsun”, “kutlarım” gibi ifadeleri kullanmamız da bunun bir yansıması aslında.

Evet, kut daha çok kağanlarla ilişkilendirilen bir kavram; çünkü kağan olacak kişiye Tanrı tarafından kut verildiğine inanılıyor. Ancak Tayga bir kağan değil. Buna rağmen, tamamen soyut ya da bugünkü anlamıyla felsefi bir ruh

kavramı yerine, insanlar için de karşılığı olan, yaşayan bir kelimeyi kullanmak istedim. Tayga'nın varoluşunu anlatırken "Tin"den çok "Kut" bana daha doğru ve daha kapsayıcı geldi.

Okurlar bu seriden ne almalı? Sizce kitabın özünü ne belirliyor?

Her şeyden önce bu bir dostluk, aile, benlik ve cesaret hikâyesi. Kanat'ın kendine güvenini bulma yolculuğu, Tayga'nın kim olduğunu bulması, Gökçen'in özgür ruhu...

Ama aynı zamanda unuttuğumuz bir kültürün; atalarımızın dünyaya nasıl baktığının, kültürel olarak bugün unuttuğumuz kadın erkek eşitliğinin, doğa sevgisinin hatırlatılması. Atalarımızın inançlarının, ritüellerinin, esprilerinin ve korkularının modern bir anlatımla yeniden gösterilmesi. Hem yetişkin okuyucular hem gençler için, hem eğlenceli hem duygusal bir yolculuk sunuyor.

Son olarak, bir yazar ve çizer olarak bu serinin Türk kültür hayatında nasıl bir boşluğu doldurmasını hedefliyorsunuz?

Biz kendi mitolojimizi "tüketilebilir popüler kültür ürününe" dönüştürmekte maalesef geç kaldık. Ya da bırakıldık. Thor'u, Zeus'u herkes tanıyor ama kendi Erlik Han'ımızı, Tepegöz'ümüzü yeterince tanımıyoruz ve tanıtamıyoruz. Atatürk döneminde bu konular araştırılmış, soyadı kanunuyla insanlara "Bayülgen" ismi verilmiş olmasa haberimiz dahi olmayacak.

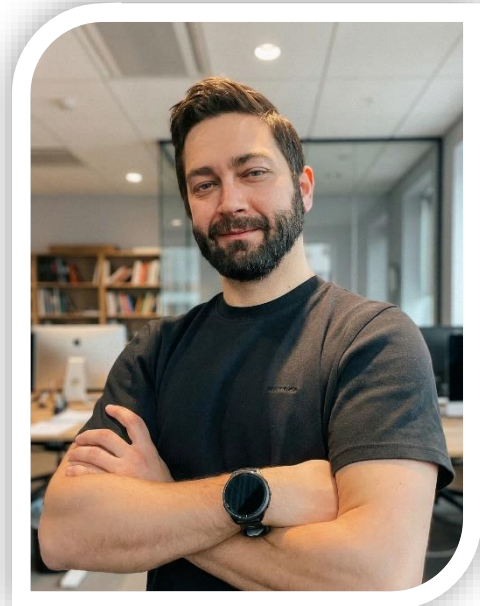
12 yıldır yurt dışında yaşayan, dünyanın en bilinen oyunu Candy Crush Saga'yı yapan ekipte deneyim tasarımı direktörü olarak çalışan biri olarak benim hedefim; şovenist veya aşırı didaktik bir dille değil, evrensel standartlarda, mizahı ve macerayı merkeze alan bir eserle bu mirası görünür kılmak. Atatürk'ün başlattığı ama yarım kalan bu işin devamını getirmek. Bu mirası sadece Türkiye'deki mevcut ve gelecek nesillere değil, tüm dünyaya yaymak. Bir çocuk veya bir genç, *Kanat ile Tayga*'yı okuduğunda "Bizim de ne kadar güzel, ne kadar derin bir mitolojimiz varmış" desin istiyorum. Umarım

bu seri, ileride yapılacak animasyonlara, oyunlara ve başka eserlere ilham veren bir kıvılcım olur.

Sercan Çağlarca kimdir?

Sercan Çağlarca, 2008 yılında Bilkent Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği bölümünden mezun olmuştur. Lisans eğitiminin ardından bir süre mühendis olarak çalışmış, daha sonra tasarım alanına yönelerek İsveç'e taşınmıştır. 2013-2015 yılları arasında Uppsala Üniversitesi'nde Deneyim Tasarımı alanında yüksek lisans eğitimi almıştır.

2013'ten beri İsveç'te yaşayan Çağlarca, kariyerini oyun sektöründe sürdürmektedir. 2021 yılından bu yana Candy Crush Saga ekibinde yer alan Çağlarca, Deneyim Tasarımı Direktörü olarak görev yapmaktadır. Bu görev kapsamında ürünün kreatif vizyonu ve kullanıcı deneyimi süreçlerinden sorumludur. Profesyonel kariyerindeki tasarım birikimini, hem yazarı hem çizeri olduğu "Kanat ile Tayga: 1. Ülgen'in Oku" adlı çizgi roman çalışmasına yansıtan Çağlarca; mizahi ve çağdaş bir anlatı biçimini benimsemektedir. Bu çalışmasıyla, Hun tarihiyle harmanladığı Türk mitolojik evrenini geniş okur kitlelerine aktarmayı amaçlamaktadır.

Teşekkür ederiz...